

*Budapest
og Ungarn -
i efterårsdragt*

Frede Lauritzen

Morgensamling:

Lørdag morgen d. 12.okt.1996 præcis kl. 6:33 rullede bussen med ca. 50 feststemte, glade og forventningsfulde feriegæster i praktisk rejsetøj ud fra BDO parkeringsanlæg i Herning.

Forinden har vi været vidne til mange gensynsglade knus i den bælgmørke og efterårskølige morgenstund, knus blandt de mange der gennem flere år har deltaget i "*Fiskerejseklubbens*" årlige ferietur. Samt farvel og "*go' tur knus*" fra dem der måtte blive hjemme i den råkolde morgen.

Os, der var nye i gruppen, blev jo nok set lidt an, vi nøjedes med et godmorgen og ikke mindst det forventningsfulde, hvad vi også havde i overflod.

Det havde nemlig ikke skortet på anbefalinger forud for turen, den friske tone, vittighederne, forplejningen, præcisionen, kreativiteten, det sociale samvær osv.

Folk vrimlede rundt slæbende kufferter, tasker, frakker, foto- og videoudstyr, hat, briller og hørerør, ja, og en lille en til næsen og en stor en til halsen.

Det tager sin tid. Noget skal under bussen, og noget skal ind i bussen i den helt rigtige fordeling, for tænk hvis nu den til halsen var kommet under bussen. Og den rigtige plads skal findes, den der passer til lange ben, korte ben, til de fodformede og til understellet i øvrigt, ryg osv. Lige i nærheden af dem man taler bedst med, men alligevel ikke ved en der "*knevrer*" uopladeligt. Helst ikke lige ved en der ryger hele tiden, eller måske netop ved en der ryger hele tiden, og helst ikke så vinduessprossen tager ens udsyn, og hvor kan det mon trække, og hvor langt er der til toilettet, til baren og til kaffemaskinen.

Af sted i bus:

Det er - eller var min opfattelse, at der meget let smutter mindst en halv time ekstra i sådanne situationer, men nej 6:33 og dermed 3 minutter, skriver t - r - e, efter den planlagte tid, tager bussens hjul sin første runde af sine mere end 3000 km. Præcisionen har stået sin første prøve. Ud af BDO's parkeringsanlæg og så til højre, for vi skal nemlig til Ungarn.

Netop inden afgang konstaterer jeg, at der ikke er fælles morgenkaffeservering. Sikke noget og de havde bildt os ind, at det var en luksustur, så jeg fræser over til en nærliggende bager og investerer i 6 smurte rundstykker med rullepølse, der var nemlig kun 4 personer af selskabet udover os selv, vi kendte, og idet jeg højlydt erkendte mit held, nemlig, at jeg ikke kendte flere end os seks, måtte jeg omgående indkassere bemærkninger om, at til næste år var der 50 jeg kendte, en herlig tone der lover godt for de kommende dage. Tonen har bestået sin første prøve, men forplejningen, - - - tænker allerede på en erstatningssag.

Helt ærlig ville kaffe og rundstykker til hele bussen have været en særdeles velkommen, ja faktisk en naturlig start på en ellers god tur, og udgiften dertil ville være særdeles beskeden. Forplejningen bestod ikke sin første prøve, senere skulle vi finde ud af hvorfor nemlig, at man på en af de tidligere ture havde forsøgt sig med denne populære "*luxsus*", men havde fået en del kritik fra daværende buschaufførs side grundet "*krummer*", et problem der må kunne løses og i hvert fald hører til i den lille ende.

Velkomst på turen:

En velkomst på turen lyder over højtaleranlægget fra Georg Sas skolelærer fra Snejbjerg, han er turens guide, og samtidig præsenterer han vores "bussemand" Frank Ahle. Egentlig fandt vi aldrig ud af, hvorfor det hedder "Fiskerejseklubben", turen havde i hvert fald ikke noget med fisk at gøre. En enkel sammenrullet benfri sild ovenpå en halvtør nej undskyld heltør ostemad, som du kan læse om på side 23, var det nærmeste, vi kom fiskebranchen på hele turen.

Juntaen træder i funktion:

Ikke langt var vi kommet udenfor bygrænsen, før "juntaen" træder i funktion. Sådan havde vi nemlig fået forklaret, at turens "selvbestaltede" ledere betegnede af menigmand.

Overjuntamedlem "Mafia-Leif" indtager mikrofonen for at byde os velkommen til denne 15. ferietur i "Fiskerejseklubbens" historie. Hurtigt finder vi imidlertid ud af, at de gode ønsker kun er et skalkeskjul før den virkelige melding, der skal bringes, og som ligger juntaen langt mere på sinde, et politisk forspil, nemlig:

"1 øl koster 3kr., du får 3 øl for 20 kr. - der sælges kun 3 øl af gangen, ja og vand får du til samme billige pris, og hver gang du henter 3, får - du en streg".

Egentlig er vi lokket med på falske forudsætninger, ganske vist var vi blevet forberedt på denne diktatoriske forretningspolitik af Ketty og Niels, men må konstatere, at enten har de en særdeles dårlig ihukommelse, eller også har juntaen skærpet kursen. Vi havde nemlig fået at vide, at 1 øl kostede 5 kr. og 3 øl kostede 20 kr., ganske vist med indkodet mindste salg, men vi havde kalkuleret med, at spildet ved at købe 3 øl var 5 kr. Så da enhedsprisen var sænket til 3 kr., så steg spildet på de samme 3 øl jo til 11 kr. Se det er jo en stigning på 6 kr., for hver gang vi investerede i 3 øl, og det blev jo alligevel til en hel del.

Ideen bag den let skjulte overpris fandt vi senere ud af, idet det var en form for "kontingent" til klubben, der jo naturligvis indimellem havde udgifter, det kunne være en blomst i specielle situationer eller erkendtlighed på anden vis samt drikkepenge til vores chauffør.

Morgentræthed:

Rimeligvis herskede der en vis nervøsitet over "fangerne," vi havde nemlig også fået at vide, at de første kunder i ølbutikken ville indfinde sig omtrent samtidig med, at bussen forlod parkeringspladsen, men der hvilede en stille morgentræthed over alle, Jyllands Posten gik rundt, og der gabtes en del hist og pist.

Første barkø:

Samtidig med at morgenlysningen bryder frem gennem den tætte dis kl. 7:35, passerer vi Tøsby Kro, der får en anbefaling med på vejen om deres fortrinlige gule ærter, gad vidst om det ikke er den gode snaps, der tænkes på.

Umiddelbart herefter når vi motorvejen ved Kolding, klokken er nu 7:43 en ny reklame fra juntaen runger i bussen, "baren er åben," nu da vi er kommet på motorvejen, og det ikke slingrer slet så meget lød det. Øjeblikke efter er der - - - kø ved baren. Morsomt er det, at konstatere, at det er dem med de største maver, der står forrest i køen, men det er måske en regel, de har her i klubben, som vi ikke er blevet orienteret om. Det ville være ufint at nævne navne her, så det undlader jeg. For øvrigt var det "Polle," der senere vandt den eftertragtede "konsumeringspris."

Første stop:

Klokken er 9, og vi er ved grænsen. Alle farer ind i butikken med en entusiasme, som om det var sidste gang, der kunne købes ind inden Jordens undergang. Alt efter temperament stopper man op ved chokolade, kosmetik, vin eller spiritus, faktisk så det ud, som vores selskab mest var til spiritus. Der udvikles synspunkter om dit og hint, der studeres volt, volumen, % eller hestekræfter. Der udvises ihærdige anstrengelser for at finde de helt rigtige flasker til barskabet på hotellet eller måske til barskabet derhjemme. Man drikker gladelig 100% mere, for at spare de 25% flaskerne er billigere. Og jeg konstaterer med tilfredshed, at dette ikke kun gælder mig.

Hedekoret også fra Herning med Hanne og Åge Christiansen som dirigentpar holder på samme plads, de skulle på sangturne til Alsace, og bl.a. optræde for europaparlamentet i Strasbourg. Det ser ud, som om de skal have smurt halsen i samme kvantiteter som vi andre, og det kan jo ikke undre med deres erhverv.

På plads i bussen og klar til afgang kl. 9:33 igen kun 3 minutter efter planen. Fornyet reklame for baren hvor det bliver pointeret, at "*de er kolde.*" Igen en lille flok der skal lække sig, nu er det ikke kun dem med de store maver, der henter øl, for også os med små maver kan blive tørstige. Streger uddeles i flæng, men det hævdes at man i "*mafia-kredsen*" holder gevaldigt øje med hinandens handlinger, af den grund er vi helt trygge.

Sangen har vinger:

Noget af "*Fiskerejseklubbens*" faste inventar er sangbøger, de bliver delt rundt og alsangen tager sin begyndelse, "*Overjuntamafia-Leif*" starter med at foreslå:

"Se hvilken morgenstund." - Skrevet af Benny Andersen.

Han befaler samtidig Henny Rønnow, der vistnok også er en del af juntaen, eller måske er det nærmere en sidestilling i organisationsplanen udelukkende med ansvar som forsanger og senere sanglærer for os, det viste sig at være et særdeles godt valg, i hvert fald hvis alternativet var "*Mafia-Leif.*" Men hvad bilder han sig egentlig ind, morgenstund og klokken er 9:43.

Næste forslag:

"Septembers himmel er så blå." - Skrevet i 1949 af Alex Garff.

Og vi har den 12. okt., men køn er den nu alligevel. Næste forslag:

"Det lysner over agres felt." - Skrevet i 1915 af Ludvig Holstein.

I sidste vers skriver han, "*Jeg håber, det går an, jeg ta'r, hvad mine såler bærer.*" Vel vidende at han var en af vort lands største jordbesiddere, ku' det vel gå an. Men samtidig er han også en af vore fineste poeter.

Sydslesvig:

Det vækker mange tanker, når man sidder her på vej gennem Sydslesvig vort gamle Danmark, der er så smuk, interessant og mættet af historie. Danmarkshistorie fra fordums tid hvor man næsten kan høre kanonernes torden, hestenes hovslag og sablernes raslen. Dengang hvor vores grænse gik til Ejderen. Vi synger, "*jeg håber, det går an, jeg ta',r*" en dansk fædrelandssang skrevet da vores grænse kun gik til Kongeå. Kongeågrænsen var i den grad selvforskyldt, men det er en helt anden og lang historie, som du kan læse meget mere om i "*De slesvigske krige.*"

Flensborg:

Vi passerer Flensborg, byen der opstod i 1200-tallet anlagt omkring borgen Flens. Dens seværdigheder er gamle kirker, der går tilbage til 1380. Den gamle kirkegård med faldne fra slaget ved Isted, det var her Bissens Istedløve, der blev støbt af gamle messingkanoner, havde sin første plads, før den som krigsbytte blev flyttet til Berlin. I 1945 fik Christian 10. Istedløven tilbage, hvor den blev placeret i Tøjhusmuseets gård, hvor den stadig står. Men tænk, nu er der tyskere, der bilder sig ind, at de vil have den igen, - *nej*, siger jeg bare. En gammel byport fra 1500-tallet med kamtakket gavl er byens vartegn. Gammel bymur, Neptunbrønden, skibsmuseum og bymuseum med flotte møbler er seværdige ting. Og glem endelig ikke Glücksburg (Lyksborg) Slot, der ligger ved Flensborg Fjord, et arkitektonisk mesterværk. Herfra stammer det danske-, norske-, græske- og engelske kongehus. Danskekonger har benyttet det som sommerresidens, i dag er Glücksburg indrettet som museum. Frederik 7. døde også her 15.nov.1863 af sygdommen rosen. Flensborg er desuden centrum for det danske mindretal i Sydslesvig. Ved afstemningen i 1920 stemte 27.081 for Tyskland og 8.944 for Danmark, så nuværende grænse går nok det rigtige sted. I dag er Flensborg en betydelig handels- og industriby med knap 100.000 indbyggere.

Motorveje:

Der findes 7.000 km. motorvej i Tyskland. I det gamle Østtyskland bygges der veje som aldrig før. Vi skal ikke bruge så mange af dem, men bevæger os støt mod SØ.

Vittighedernes start - eller forsøg på samme:

Morgensløvheden er ved at fortage sig, de lovede vittigheder begynder at røre på sig, heller ikke for tidlig hvis løfterne skal holde ord.

Ny reklame for baren forbrugervejledning kaldte juntaen det:

Når du åbner øldåsen, er det vigtigt, at du bøjer nøglen ned mod dåsen, det giver bedre plads til næsen, b-a- b-a-

Vi har ikke taget Tuborg med for at undgå "*tuborg-kulose*."

- Trøst dig læser de bliver *lidt* bedre.

Jeg kom med en bemærkning om at mellem hver tredje og fjerde bil, der kørte mod Danmark havde indtil flere cykler på taget, prompte belærte Aage mig om, at tyskerne klog af skade altid tog cykler med til Danmark, fordi, som han sagde, sidste gang de var i Danmark, måtte de gå hjem!

Det varede lige "*10 ører*," så fangede jeg den, en herlig vits i hvert fald når man er dansker.

Slesvig, Gottorp og Hedeby:

Vi er nu nået ud for Slesvig eller Sliastorp eller Sliaswik, som den hed i fordums tid, for byen nævnes første gang i 804. I det fjerne ser vi Slesvig Domkirke knejse med sit spir, men må nøjes med at tænke os til Hans Bryggemanns fantastiske 12,60 m. høje alter, hvor der i eg er skåret 386 bibelske figurer, et sandt mesterværk.

Gottorp Slot der har huset danske konger, og hvor Christian 7. døde i 1808 af bar forskrækkelse, da spanierne marcherede forbi på deres vej mod Koldinghus, som de så skammelig afbrændte. I dag er slottene såvel Gottorp som Koldinghus flotte museer.

På modsatte side af Slien ligger Haithabu eller Hedeby, som vi i dag kalder den. Dens historie går tilbage til 783. Det var her, Ansgar startede sin mission i Danmark. I vikingetiden (800-1050) var Hedeby nordens største by og handelens knudepunkt i hele Nordeuropa. Ejendommeligt for i dag er der kun minderne og en lille klat huse.

"*Wikinger Museum Haithabu*" er et ualmindeligt godt museum, der fortæller områdets historie, og den er særdeles rig.

Danevirke:

Det er også her, vi har Danevirke, den uindtagelige forsvarsvold, troede vi, på ikke mindre end 30 km. Danmarks stolthed i hvert fald før vi skrev 1864, men så ramlede det for os.

Et fantastisk spændende område der bestemt er et par dages besøg værd.

Er du interesseret i at læse om "*De slesvigske krige*" eller "*Hærvejens historie i cykelhøjde*" så sig til, det er emner, jeg har skrevet lidt om.

"Juntamafiasanglederen" i aktion:

Sangbøgerne er igen kommet frem, "*Juntamafiasangleder-Henny*" starter præcis kl. 10:18:

"*Jeg elsker den brogede verden.*" - Skrevet i 1877 af H.V. Kaalund.

"*Jeg bærer med smil min byrde.*" - Skrevet i 1906 af Jeppe Aakjær.

"*Den spillemand snapped fiolen fra væg.*" - Skrevet af Holger Drachmann.

Kielerkanalen:

Vi passerer nu Kielerkanalen. 20. juni 1895 klippedes snoren til den 98,6 km. lange kanal fra Brunsbüttel ved Elbens munding i Nordsøen til Kiel ved Østersøen. Projektet påbegyndtes 3. juni 1887. Den blev døbt Kejser Wilhelm-Kanalen efter Kejser Wilhelm 1., men døbt af Kejser Wilhelm 2. Bygningsværket kostede 156 mio. guldmark. Selve indvielsesfesten kostede 1.7 mio. guldmark, bl.a. var festsalen udsmykket med 116.640 duftende friske roser. I starten var der 3000 arbejdere på kanalen, men ved slutningen 8900. Kielerkanalen er i dag verdens mest befærdede kanal, for de fleste lidt overraskende, med 43.000 passager årlig, det vil sige mere end 100 skibe om dagen. De kommer fra 80 forskellige nationer, 20% af dem er danske skibe. Prisen for gennemsejling af et handelsskib på 5000 BRT er 24.000 kr. (1996).

Sas vittighed - ingen bøvl med det:

Fra Sas kommer der en information over højtaleren:

"*Mogens Lykketoft er blevet indlagt på hospitalet, - han har fået en diskontoprolaps.*"

Vi skålede og ønskede god bedring, men alt skal jo læres fra bunden af - - undtagen svømning.

Og så var der "*ingen bøvl med det,*" et Sas slogan, der efterhånden blev slogan for alle vitser.

Elbentunnelen:

Bussens fart er ubemærket kommet ned på slowmotion, vi kører eller nærmest kravler frem i den tætte trafik, og her 18 km. nord for Hamburg bliver vi gjort bekendt med problemet, nemlig at "*Elbentunnelen står under vand.*"

Der blev så stille i hele bussen, nu havde vi lige glædet os sådan til at komme på ferie og så dette grimme uheld, hvordan var ulykken sket, var nogen druknet, og hvordan var vandet kommet ind? - Begyndende fnisen fra de kvikkeste "*10 øre efter*" var alle med, ikke et ord om hvem der kom sidst.

Frokostpause:

Det er nu blevet frokostpausetid, og vi holder ind til et "*rasthaus*." Ved vores bord blev der spist chiliconcarde og matjesfilet, kvaliteten var i begge tilfælde væsentlig under middel og milevidt udenfor kokkehuernes rækkevidde. Til gengæld var prisen særdeles høj.

Vel tilbage i bussen og klar til afgang, men så skete katastrofen, "*Junta-Per*" har mistet sit Per-pas stor opstandelse og nervøsitet i juntagruppen, for tænk om de burer ham inde og finder "*uni*" af, hvor han kommer fra. Alle slap med skrækken, passet blev fundet, og Per blev dømt til en "*UNI-k*" omgang grundet ventetiden. Fik vi for øvrigt den? - nej vel. Nå, der kommer vel en tur igen.

Grimms Eventyr og Jernkansleren:

Vi er nu nået til Göttingen en universitetsby på 125.000 indbyggere. Herfra stammer brødrene Jacob og Wilhelm Grimm, der er verdensberømt for deres folkemindesamlinger udgivet som "*Grimms Eventyr*," de skrev nemlig ikke eventyrene selv, som mange fejlagtigt tror.

Også Otto Bismarck er født i Göttingen, "*Jernkansleren*" som han blev kaldt, en af Europas største krigsstrateger og ham der blev vores banemand i 1864, hvor han hånlige sagde, "*hvad vil danskerne dog med Slesvig, - de har jo Tivoli*." Københavns Tivoli var blevet åbnet i 1843.

Ingen bøvl med det:

På en fødeklinik sidder en jyde, en københavner og en neger. De venter spændt på hver deres førstefødte. En sygeplejerske kommer ud med tre drengebørn i favnen, idet hun beklager meget, at de havde fået børnene forbyttet, og spurgte mændene, om de ikke nok selv ville fordele børnene. Til stor forbavselse springer jyden hen og snupper negerbarnet. "*Hvorfor ta'r du dog negerbarnet?*" spørger sygeplejersken, "*fordi jeg ikke vil risikere at få en københavner*," siger jyden.

Manden og konen havde det ikke særlig godt sammen, så manden gik til psykolog. Her fik han det råd at motionere 10 km. hver dag. Efter aftale kontaktede manden psykologen tre uger senere, og denne spurgte, hvordan det gik. – Godt - svarede manden. - Hvad så med din kone? - - Det ved jeg ikke, for jeg er nu nået til Skagen.

Kassel:

På den videre tur mod SØ er vi nået til Kassel et industricentrum med over 200.000 indbyggere. Foruden de store industrier kendes byen for kunstmuseum og noget så usædvanlig som et tapetmuseum.

Værtshus-spektakel:

Der opstår pludselig et voldsomt skænderi i baren, vi opdagede ikke, hvem det var, men vi kan jo kalde ham for "*Lars*," problemet var, at Lars var ret sur over, at han var nødsaget til at købe to øl, hver gang Lise ville have en danskvand, og det var jo en meget forståelig sag.

Gøb Gasthof:

Vores første overnatning var på Gøb Gasthof i Schlüsselfeld nord for Nürnberg. "*Mafia-Leif*" mente ganske vist, at byen hed "*Ausfahr*," hvad han dog ikke fik medhold i.

Middagen var bestilt og bestod af en dejlig nudelsuppe som forret, dernæst jægerschnitzel og som dessert en ananasskive med en "*meget lille*" klat flødeskum.

Under afregningen opstod en indviklet diskussion ved vores bord, hvor Sas gjorde sit til at hyle servitricen ud af fatning, "*das kosten funf und splitterfonnackten, und das spielen keine kasserolle.*" En typisk Sas-vittighed. Ingen bøvl med det.

Værelsesstandard var ikke til mange stjerner, hos os var der f.eks. ingen lys på badeværelset, der var heller ingen trappe fra øverste etage kun elevator, til gengæld var der en lem i loftet, og de tre meter kunne vi da også nemt springe, ifald behovet opstod. Sengetøjet var rent og pænt, og alle sov vistnok særdeles godt.

Hospital og sundhedsskål:

Beklageligvis måtte Søren Juul på hospitalet med prostata problemer. Morgenen efter besluttede Ragna og Søren sig for at tage hjem til en operation, det blev vi alle lidt nedtrykte over, men det var en nødvendig beslutning. Dagen efter fik vi en telefonisk besked og hilsen fra Søren, nu havde han det godt. Efter en skål for Ragna og Søren fortsatte sundhed, og en blomst sendt som en beskeden trøst i deres uheld, kom sangbøgerne frem, og vi sang med "*Jumtamafiasangler-Henny*" i front:

"*Se, nu stiger Solen af havets skød.*" - Skrevet i 1891 af Jakob Knudsen.

Herefter foreslog "*Mafia-Leif*" for anden gang:

"*Se hvilken morgenstund.*" - Skrevet af Benny Andersen.

Nürnberg og humle:

Vi er nu nået til Nürnberg en middelalderlig by fra 1200-tallet med ringmure, tårne og byporte. Nürnberg blev under 2.verdenskrig meget ødelagt. Efter krigen blev den verdenskendt på grund af "*Nürnberg -processen*" i 1945-46, der var de allieredes retssag mod ledende skikkelser i Nazi-Tyskland. I dag er Nürnberg et trafikknudepunkt og en betydelig industriby på godt ½ mio. indbyggere.

Byen ligger i Bayern, der har sit navn, fordi området gennem mange år har været centrum for humledyrkning. Humle bruges til ølfremstilling, det gør øllet bitter og mere holdbar, men humle bruges også i medicinalindustrien. Humle eksporteres i stor stil også til Danmark. Tidligere har vi også i Danmark dyrket humle, hvem kender ikke "*æblegård og humlehave.*" Tyskerne er det mest øldrikkende folk i verden, hver tysker sætter 150 liter til livs om året, 99% af det er brygget i Tyskland.

Medens nogle af os sidder og suger lærdom til os, høres Sas stemme over højtaleren lidt kraftigere end tidligere: "*Jeg elsker, at I snakker, når jeg fortæller noget.*" Så var der ikke mere "*bøvl med det.*"

Ingen bøvl med det:

Et par historier blev serveret, og det skal med det samme siges, at ikke alle er af lige høj humoristisk standard, enkelte er også frasorteret i censuren, grundet utilladelige eller lad os nøjes med at sige ukendte gloser:

Det anbefales kvinder at gå over til teposer, hvis de ikke ønsker at få flere børn, de skal blot holde posen mellem knæene. Bla - bla.

Under en diskussion om fremtiden var der et fremsynet hoved der hævdede, at han havde to gårde at falde tilbage på nemlig fattiggården og kirkegården.

Georg Sas:

Fortalte nu lidt om sig selv. Han gik på universitet i Ungarn, hvor han læste til bygningsingeniør. Hans store interesse var håndbold, og han kom på det Ungarske ungdomslandshold. På ture til andre lande fik han gennem kontakt med disses spillere øjnene op for andre landes levevis. På et stævne i 1966 mødte han Gert Andersen..

Han besluttede sig for at "*hoppe af*" og rejste til København. Dansk efterretningstjeneste vidste alt om ham indenfor 24 timer. Måtte 14 dage i Vestre Fængsel. Flyttede til Viby hvor han kom på deres 1.divisionshold, og fik arbejde på Højbjerg Maskinfabrik. Senere blev han, med hjælp fra direktør Knudsen uddannet som mejerist på Århus Mejeri og Dalum Mejeriskole. Havnede dernæst hos mejeribestyrer Justesen i Snejbjerg. Begyndte at læse HF og senere seminarium. Blev dansk statsborger i 1973. Georg Sas første tur tilbage til Ungarn var i 1979.

Vi bemærkede, at Sas ikke ønskede, at sige meget om den familie han efterlod, men dog at familien havde ringet til ham fra politiets kontor, i begyndelsen hver uge. Han har stadig en bror, der bor i Budapest, og som han besøgte på turen.

Wien og musik:

Under denne snak har vi passeret Østrigs hovedstad Wien. Byen har over 1½ mio. indbyggere og den gennemløbes af Donau. Wien må være et oplagt emne for en "*Fiskerejseklubrejsetur.*" Europæisk centrum for kunst og videnskab, gammelt kejserslot, store kunstsatte, museer for kunst og kultur, Den Spanske Rideskole, katedral, parker, vores berømte landsmand arkitekt Theophilus Hansens parlament og kunstakademi. Wien uden musik er utænkelig, men musikken er en hel verden for sig, med Wiener Philharmoniker, Wiener Symphoniker og ikke at forglemme Wiener Sängerknaben, der optræder i Staatsoper og Volksoper. Og byens historie - - - - nej nu må du holde Frede.

Og så bliver jeg belært om, at der har "*Fiskerejseklubben*" da været. Jeg kan ikke helt skjule min ærgrelse, for Wien står på vores "*rejseønskeliste,*" men så må vi jo selv finde ud af det.

Landskabet:

Turen ned gennem Harzen, Thüringen, Bayern og Donaudalen har været rigtig flot. Den meget varierende floras prægtige efterårsfarver spiller i solens blide stråler. Baggrunden er lige så varierende, dale med vandløb og søer, sletter, bakker, bjerge og skove skaber en stille og værdifuld glæde i sindet.

Ungarns-størrelse:

Folkerepublikken Ungarn er med sine 93.032 km² godt dobbelt så stor som Danmark. Landet har ikke mindre end 7 nabolande mod NV Østrig med 356 km., mod N Slovakiet med 608km., mod NØ Ukraine med 215 km., mod SØ Rumænien med 432 km., mod S Serbien, Kroatien og Slovenien, det urolige hjørne i Europa med tilsammen 631 km.

I det nordlige af Ungarn er der lave bjerge, højeste punkt er vulkanen Keket i Matrabjergene med 1015 m. Altså ingen steder er bjergene over skovgrænsen. Alperne mod vest og Karpaterne mod øst gør at Ungarn har et fastlandsklima. Skove dækker 13.5 % af landet og det er mest bøg og eg. Der er også en stor vildtbestand, hvor ulve, sjakaler og vildsvin er almindelige.

Donau udspringer i Schwarzwald, af sine 2860 km. skærer den vej over Ungarns pusztaer med 417 km. Den bruges i udstrakt grad til transportvej, det samme gælder Tisza der er en biflod til Donau. Men den skønne blå Donau er desværre med tiden blevet mere brun end blå.

Belatonsøen ligger i landets vestlige del og hører til Europas største søer. Den dækker et areal på 598 km² er 82 km. lang, men kun 3-4 m. dyb, enkelte steder dog ned til 11 m.

Der bor 10.7 mio. mennesker i Ungarn, altså også det dobbelte af Danmarks indbyggertal, 55% af dem bor i byerne. Men udenfor landets grænser bor der 5 mio. ungarere heraf de 2 mio. alene i Rumænien. ½ mio. af Ungarns indbyggere er sigøjnere, de giver store sociale problemer.

Industrien beskæftiger 40% af befolkningen, landbruget 22%. Der dyrkes hvede, majs, byg, ris, sukkerroer, kartofler, solsikker, vin, tobak, bomuld, frugt og grøntsager eksempelvis mange paprika. Desuden har man et stort kvæghold. Ca.50% af landets areal er opdyrket. Mange råstoffer er der ikke i landet, men der brydes brunkul, lidt stenkul, olie, naturgas og bauxit der bruges til fremstilling af aluminium.

Musik:

Musiklivet har spillet en stor rolle for Ungarn, specielt kendes landet for sigøjnermusik og operettemusik. De to navne der har fået international berømmelse er Franz Liszt og Bela Bartok. Her følger, hvad jeg har i mit lille private leksikon "*Mine tidsbilleder*" om disse:

1811-1886 **Franz Liszt** ungarsk komponist, dirigent og klavervirtuos født i Raiding 22. okt.

1811. Debuterede som vidunderbarn da han var otte. Uddannet i Wien og Paris. Koncertrejser over hele Europa i årene 1837-47. Blev hofkapelmester i Weimar, hvor han uropførte Wagners "*Lohengrin*" 28. aug. 1850. Præsteviet i 1865 på sine ældre dage, det til trods havde han talrige elskerinder, hvoraf en skænkede ham tre børn. En af disse var Cosima, der senere blev gift med den tyske komponist Richard Wagner. En anden elskerinde var den franske forfatter George Sand. Franz Liszt døde 31. juli 1886 i Bayreuth i Tyskland. (Se 1804-13-83)

1881-1945 **Bela Bartok** ungarsk komponist født 25. marts 1881. Professor ved Budapest Musikhøjskole 1907. Flygtede, grundet nazismen, i 1940 til USA, hvor han virkede resten af livet og døde uden en øre på lommen. Hans aske blev ført til en mindestue i Budapest i 1988. Bartok indsamlede fra 1905 en stor mængde folkemusik fra Balkan. Hans hovedværk er operaen "*Ridder Blåskægs borg*," skrevet i 1911.

Historie:

Ungarn har en omfattende historie, som her kun vil blive overfladisk fortalt.

Man har fundet 500.000 år gamle kranie fragmenter (brudstykker), men rolig så dybt vand vover jeg mig ikke ud på.

Nomadestammer fra Finland gik omkring år 900 mod syd over Karpaterne, hvor de levede af dyrehold. Det finske sprog er derfor grundstammen til magyarisk (ungarsk), som 96% af befolkningen har som modersmål.

År 996 betragtes dog som grundlæggelse af Ungarn. Magyarerne var et folk, der boede i Kama et område mellem Volga og Uralbjergene, de trængte ind på de ungarske sletter under ledelse af fyrst Arpad. I løbet af 1000-tallet kristnedes landet af storfyrst Geza 1. Dennes søn Stefan 1. den Hellige kronedes til konge 1001. Ungarerne blev tvunget til at blive boende og at blive kristne, tvangen bestod på god kristelig vis i, at dem, der ikke lystrede, fik hældt flydende bly i ørerne.

I 14-1500-tallet var der mange krige mod de tyrkiske tatarer, de resulterede i tyrkisk overherredømme fra 1526 til 1699, selv om kongedømmet bevaredes som institution. Tyrkerne måtte 1699 afstå til Habsbørgerne, men deres feudale samfundsform gav store spændinger over til den ungarske adel med flere oprør.

Magyarerne:

Ungarn var en national heksekedel med magyarere, slovakker, kroater, serbere, tyskere og rumænere. Magyarerne kunne kun se deres egen frihedstrang overfor Østrig, der var blevet magtfaktoren, de kunne absolut ikke se de øvrige nationaliteters forhold til Ungarn.

Dobbeltmonarkiet Østrig-Ungarn blev oprettet som et kompromis i 1867, men allerede ved 1.verdenskrigs afslutning 1918 led koalitionen skibsbrud, og Ungarn blev en demokratisk republik. Allerede marts 1919 udbrød en kommunistisk revolution under Bela Kuns ledelse. August samme år nedkæmpedes oprøret af rumænske tropper og konservative magyarere med Horthy von Nagybanya i spidsen.

Ved Versailles-traktaten 1920 måtte Ungarn afstå 2/3 af sit område til Jugoslavien, Rumænien, Tjekkoslaviet og Østrig, hvorved et stort antal magyarere kom under fremmed herredømme. I løbet af 1930-erne hjalp tyskerne en del af de tabte områder tilbage til Ungarn, der til gengæld gik ind i 2.verdenskrig på tysk side.

I 1944 gik russerne ind i Ungarn, og russere kan magyarerne bestemt ikke lide, "*dem kan man ikke stole på,*" så Horthy søger bistand hos De Allierede, med det resultat at Horthy bliver afsat af tyskerne, der indsatte en tysk lydregering, der igen blev forjaget af russerne 1945.

Anden Verdenskrig:

Efter 2.verdenskrig genoprettedes Ungarn på grundlag af grænserne fra 1937.

Ved såkaldte frie valg kom kommunisterne til magten, det frie bestod i, at alle partier undtagen kommunistpartiet blev fjernet. Staten blev opbygget efter stalinistisk princip, godserne blev udstykket og de store virksomheder nationaliseret. Partiets leder Rakosi sørgede for udrensning af politiske modstandere, som vi kender fra andre østlande.

Efter Stalins død 1953 blev den mere moderate Imre Nagy regeringschef. 1955 blev Ungarn medlem af FN, men samme år udstødes Nagy af partiet, med en hårdere kurs til følge. Stor uvilje var der i befolkningen mod rædselsregimet, usikkerhed med stikkere og efterfølgende deportationer.

Den ungarske Opstand:

Men så kom oprøret "*Den Ungarske Opstand*" 23.okt 1956, et demonstrationstog i Budapest krævede, at Sovjetunionen skulle rømme Ungarn og Imre Nagy genindsættes. Væbnet uro bredte sig ud over landet 24.okt udnævnes Nagy. Det kræves at Sovjetunionen skal rømme landet inden årets udgang. 28.-29.okt. indstilles den væbnede kamp. 30.okt. meddeler Nagy at etpartisystemet bliver afskaffet, og der skulle afholdes frie valg. 1.nov. opsagde Nagy Warszawa-pagten, og erklærede landet neutralt, samme dag begyndte russiske tropper at invadere Ungarn. Nagy appellerede til FN, dog uden at få hjælp. 4.nov.gik Sovjet til angreb på Budapest, og 10.nov. havde de russiske tropper knust al modstand. Herefter blev Janos Kadar Ungarns nye leder.

Den nye ungarske regering henrettede i 1958 Nagy og hans ledende mænd, trods internationale protester.

Datoen for opstanden den 23.okt. er blevet en national helligdag i Ungarn.

Janos Kadar var oprindeligt sporvognskonduktør, han lånte mange penge til landet, folk fik det også bedre, men landet forarmedes. Efter østblokklandenes sammenbrud i 1989 var Ungarn det første land, der åbnede sine grænser for fri markedsøkonomi. Af danske virksomheder der har interesse i landet, finder vi bl.a. Tuborg og Danfoss.

Lønninger:

Den normale månedsløn i Ungarn for en arbejder er 30.000 forinter (ft) svarende til ca. 1200kr. idet værdien af 1 forint er ca. 4 øre. 1 forint = 100 filler.

Inflationen i Ungarn var i 1995 18-20%.

Arbejdsløsheden i Ungarn ligger på ca. 10%, og fagforeningerne er brudt sammen.

Folkepensionen er lav såvel som andre sociale ydelser, de gamle passes ofte af familien, hvad der giver mange tragiske problemer, det bevirker, at sundhedstilstanden er dårlig, måske en følge af at landet har en meget lille men rig overklasse.

Religion:

Ifølge forfatningen er der religionsfrihed i Ungarn, stat og kirke holdes adskilt. Romersk-katolsk er den mest udbredte religion med 65% af befolkningen, men også mange er græsk-ortodokse, på kirkerne ses dette ved at korset har to tværarme. Desuden er der jøder, calvinister, lutheranere og flere små trossamfund. Kirken har gennem de senere år dog fået en større magt. Siden 1962 har der været 8 års skolepligt.

Turisme:

Turisme er et voksende erhverv i Ungarn. Ikke mindre end 30 mio. besøger årligt landet, heraf er 100.000 danskere.

Ankomst til Hotel Pedagogus:

Søndag aften kl. 20 ankommer vi til "*Hotel Pedagogus Benczur*" i Budapest, hermed har vi tilbagelagt 1320 km. Hurtigt bliver vi tildelt værelser, får vore pakkenelliker båret op og 20 min. senere, er vi klar til at gå til "*Skribenternes Klub*" en nærliggende restaurant, hvor der er bestilt middag til os.

Først får vi en herlig gullaschsuppe, hovedretten er indbagt kalkun og grisekød med ost, en absolut kønsløs oplevelse. Middagen afsluttes med en ungarsk specialitet Gundelpalacsinta en pandekage fyldt med nøddecreme og overhældt med chokolade en usædvanlig vammel sag, jeg kan ellers godt lide søde sager, men denne var mig for sød, svarede nogenlunde til en hindbærsmitte pålagt tre lag honning. Men gullaschsuppen reddede hele middagen. Ved vores bord sad vi seks personer, vi drak 1/1 l. hvidvin, 1/1 fl. rødvin og 3 danskvand, som rimeligvis ikke hed danskvand, for det gav vi tilsammen 1100 forinter, heri var naturligvis også rigelig med drikkepenge. For drikkepenge er et system, der bruges overalt i Ungarn, men med det prisniveau kunne vi godt acceptere dette.

Tilbage på hotellet fik vi en tiltrængt og god nats søvn.

Morgenmaden var perfekt, et stort ta' selv bord med yoghurt, cornflakes og mysli til de dybe tallerkener. Ost, pølse, marmelade og honning i mange varianter. Agurker og tomater. Smør, margarine og stort udvalg i brød, det gælder også wienerbasser, skærekage ja sågar lagkage. Mælk, juice, te og kaffe. Skåle med dagens frugter var heller ikke glemt. Et morgenbord der absolut ikke levede os en chance for, at starte dagen på en tom mave.

Budapest historie:

Byen er bygget på samme tid som Wien med mange flotte bygninger. Fra 1361 blev Buda Ungarns hovedstad, men 1867 fik Pest status som hovedstad, fordi det var her udviklingen foregik. I 1873 enedes man om, at byerne Buda, Obuda og Pest blev slået sammen, og det blev så til hovedstaden Budapest. Budabjergene omkredser byen, der gennemskæres af Donau.

Budapest har gennem de senere år haft vokseværk, en enorm udvikling der har skabt boligmangel for byens 2.1 mio. indbyggere, hvad der svarer til hver femte ungarer. I turistbøger om byen står læse, at Budapest er en god by at møde mennesker i, her kunne jeg jo passende tilføje, "*ikke så underligt med over 2 mio. af slagsen.*" På Donaus højre bred, det vil sige mod vest, har vi Buda, hvor 33% af byens befolkning bor. Budabjergene giver en malerisk baggrund for denne bydel. På venstre bred har vi Pest den flade, nye og mere moderne del af byen, her bor så 66%. Byen dækker et areal på 525 km² eller en anelse større end Falster, og er i dag delt op i 26 kommuner.

Mandag d. 14.okt. 1996:

En byrundtur i Budapest var mandagens første begivenhed. Starttidspunktet var sat til kl. 9:00. Fantastisk da klokken var 9:00, startede bussen, alle var mødt og på plads.

Pest-siden:

Hotellet lå på Pest-siden i byens ambassadekvarter med store generøse bygninger, men generøsiteten havde åbenbart ikke kunnet stå mål med økonomien, for det kneb mange steder med vedligeholdelsen. Generelt kan siges om bygninger i Ungarn, at de alle er murede, dernæst pudset og endelig farvet, som regel med grå og gullige farver. De ældre huse bar meget præg af bilforurening, men det kender vi jo så udmærket. Et hus med murstensfacade som vi kender det fra Danmark, det mindes jeg faktisk ikke at have set.

Nepstadion:

Vi besøgte Nepstadion, der aldrig er blevet bygget færdig efter planerne, men trods det havde plads til 100.000 tilskuere. Her har det danske fodboldlandshold flere gange optrådt. Vi fik historien om kampene mod Rusland, der var den altdominerende fjende, som man for enhver pris ville slå. Episoden da helten Puskas stod med bolden foran mål, og råbte ud til træneren, "*skal jeg sparke den ind,*" og stadion kogte. Byggeriet er utrolig dårligt, vi gik en tur ind under de kæmpestore tribuner, da vi kiggede op fortrak vi hurtigt, de tonstunge store støbte cementelementer hang faretruende over os. Tankerne går tilbage til kommunisttiden.

Heltepladsen:

På den videre tur passerede vi geodætisk institut samt Landbrugsmuseet, og nåede frem til det nationale symbol Heltepladsen anlagt i 1898 af arkitekten Albert Schickedanz i anledning af Tusindårsfesten. Ærkeenglen Gabriel står på toppen af en 36 m. høj stensøjle, ved hvis fod grundlæggeren fyrst Arpad står sammen med de seks stammefyrster, der tog landet i besiddelse år 896. Som baggrund smykker Tusindårsmonumentets halvcirkelformede kolonnade med 14 statuer af ungarske personligheder fra kong Stefan d. Hellige til oprørslederen fra 1848 Lajos Kussuth. Da vi kommer ind på pladsen, ser vi to soldaterstatuer, der står vagt ved et gravmonument, ved nærmere eftersyn bemærker vi, at de blinker med øjnene. Lidt efter kommer en deling soldater, der skal være vagtskifte, og sandelig "*statuerne*" er levende. Man kan mene, hvad man vil om militæret, men eksercitsen var utrolig perfekt. Udtalt som gammel soldat.

Ved Heltepladsen ligger både ballet- og operabygningen samt Kunstmuseet og Kunsthallen, bag Heltepladsen ligger Byparken, der omkring år 1800 blev anlagt af en fransk havearkitekt, og siden har været et populært udflugtsmål. I Byparken ligger zoologisk have, der kom til i 1866, den fornemme restaurant Gundel, friluftsbadet Szechenyi Furdo, trafikmuseum, cirkus,

kunstisbane samt friluftscene der fremfører sommerspil i de maleriske omgivelser. Parken er et særdeles populært åndehul i storbyen.

Skt. Stefan Basilika:

Sådan hedder Budapests største kirke, hvis kuppel tidligere har været styrtet sammen. Hele kirken var i øjeblikket under restaurering. Vi bemærker en enorm forskel på "før" og "nu," der hvor restaureringen er tilendebragt stråler guldets utrolig flot. I en glasmonter opbevares ifølge legenden Skt. Stefans hånd, formodentlig 20 florinter bliver montren belyst. En ting der rystede ens kulturelle opfattelse særdeles meget var, at man overalt hvor der var lamper og endda visse steder, hvor tændte stearinlys havde været mere passende, havde monteret sparepærer. Hvad mon Skt. Stefan fra sin lille sky mener om den ting, hvis jeg var helgen, ville jeg bestemt "gå igen," eller i det mindste sende en protesterende fax.

Parlamentsbygningen:

Parlamentsbygningen også på venstre bred er helt utrolig flot Den er opført i årene 1885-1904 i nygotisk stil, og var dengang en af verdens største bygninger med 22 tårne, 88 statuer af historiske personer, 12 store spir, en for hver måned og 365 små spir en for hver dag på en bygning der er 270 m. x 120 m. og har en højde op til 96 m. Trods alt dette er helheden særdeles harmonisk. Meget beklageligt at der ikke var planlagt besøg indendørs i Parlamentet. Tæt ved ses Magyarakademia, landbrugsministeriet og Pest-søjlen fra 1714.

Idet vi passerer en dame og hendes hund, der netop når over kørebanen før os, fortæller Sas, at her i Budapest får alle pensionister udleveret en hund, for så kan de hurtigere blive trukket over gaden, og så er der "ingen bøvl med dem."

Buda-siden:

Vi er nu via Kædebroen kommet over på Budasiden og på vej op til det 1500 m. lange plateau med Borghøjen, der er påbegyndt allerede i 1200-tallet som forsvar mod tatarerne og gennem århundreder udvidet til et pragtfuldt slot for kong Matthias Corvinus en af datidens bedst uddannede herskere. I dag indeholder bygningen forskellige museer, Nationalgalleri og Nationalbibliotek. På den store flade plads foran slottet er der et vældigt liv af turister med fortællende guider på alverdens sprog, fotografer, fløjtespillere, harmonikaspillere, violinister, sangere, lirekassemænd etc. alle med hatten eller violinkassen fremme. Et charmerende område med en dejlig afslappet stemning der opslugte vores trup fordelt i små enheder. De små gader, der går ud fra pladsen, er fyldt op af diverse souvenirforretninger og små intime spisesteder. Det sidste er vores lille enheds næste mål, ret hurtigt fandt vi et lille sted, der så tilforladelig ud. Og hvad bestiller man, når man er i Ungarn, og blot skal have et hurtigt, enkelt og let måltid? - ja, selvfølgelig ingen diskussion gullaschsuppe. Valget var fornuftigt, suppen var særdeles velsmagende, men det morsomme opstod, da vi havde betalt og tilfældigvis sammenlignede de to bordes regningen. Ved det bord hvor jeg havde fundet min pind, var regningen pålagt 10% betjening, det var der ikke på regningen til nabobordet, men ved begge borde havde vi, som vi plejede, lagt drikkepenge oveni regningens beløb med det resultat at dem der sad ved mit bord, var blevet lenset for noget der lignede 1-2 kr. hver. Det var jo nok til at bære, hvis ikke den "ufine skurk" til Niels gang på gang fremhævede egne eminente evner som revisor. Nå vi får nok skovlen under "starutten" en anden gang.

I området findes også Matthias-kirken, der har sit navn efter kong Matthias Corvinus. Kirken blev påbegyndt i 1200-tallet, men har gennem krige været udsat for lidt af hvert. Den er ofte blevet brugt til celebre bryllupper, og dens gode akustik har været årsag til mange koncerter. Fiskerbastionen er de nu fornyede gamle bymure, der omkredser den store plads, fra muren er der en utrolig flot udsigt over Donaus løb gennem Budapest.

I den nordlige del af pladsen har Hotel Hilton sammenbygget sit moderne hotel med ruinerne af Sankt Nikolaj Kirke og et Dominikaner-kloster. Det har sikkert været enormt dyrt, og intentionerne om at bevare det gamle skal heller ikke her anfægtes, og dog, det virker som voldtægt, eller lad mig nøjes med at sige smagløst.

Udsigten og broerne:

Man ser ned over byen fra Budabjerget, og ser de to bydele Buda og Pest forbindes over Donau af seks broer, et flot og harmonisk syn. Alle seks broer blev sprængt i luften af tyskerne under 2.verdenskrig, men genopbygget i forskellige konstruktioner. Den ældste bro er Kædebroen, den blev påbegyndt i 1832, men først indviet i 1849. Få år efter byggede man i forlængelse en 350 m. lang tunnel ind i Budabjerget. Siden har det været en stående vittighed i byen, at tunnelen blev bygget for at skubbe broen i tørvej, når det regnede. Nøjagtig 100 år efter den første indvielse blev broen genindviet efter tyskernes ødelæggelse. De andre broer er Arpadbroen bygget 1950, Margretebroen bygget 1872-76, Elisabethbroen bygget 1903, Frihedsbroen bygget 1894-96 og Petofibroen bygget 1936.

På vores videre vej kører vi forbi det lidt højere liggende Citadellet et fæstningsværk opført af østrigerne i 1800-tallet. Under 2.verdenskrig var der store kampe netop her.

Kaffetid:

Det er blevet kaffetid, og derfor er næste mål "*Cafe New York*" i centrum. Under kommunisttiden frem til 1989 gik dette navn ikke an, da hed den "*Cafe Hungaria*." Stedet er blevet en turistattraktion og et mødested for de intellektuelle, så vi burde kunne befinde os godt tilrette her. Stedet tæller så fornemme gæster som Willy Brandt, Pele og vores egen dronning Margrethe. En flot bygning med et meget luksuøst interiør i flere etager til henholdsvis spise- eller kaffegæster er, hvad vi møder. Malede stuklofter, buede hvælvinger, prismekroner, ægte tæpper, plyssole, fornemme og alvorlige men kedelige tjenere. Vi bestilte kaffe, te eller chokolade alt efter temperament samt et stykke lagkage. Efter en stund hvor vi kunne iagttage fornemme fede damer spise fede stykker lagkage under en intellektuel disputs, kommer tjeneren med lagkagen et stykke på hver sin tallerken. De udmærker sig ved hver for sig at være pakket ind i pergament, bliver sat foran hver enkel med en lidt nedvurderende mine, som om han ville spørge, "*hører I til her?*" Endnu en rum tid går, nogle af os begynder så småt at pille papiret af lagkagen og smage på den, den viser sig at være sød ud over alle grænser, så sød at enkelte lader den stå. Nu dukker tjeneren igen op, denne gang med kopper de er fyldt op fra køkkenet af. Fyldt op er dog for kraftigt et ord, for kopperne er højst halv fulde. Det kniber ham gevaldigt at finde ud af, hvem der skal have henholdsvis kaffe, te eller chokolade, hvad der måske ikke er noget at sige til. Efter en del forviklinger går det alligevel ikke op, han returnerer til base, og efter endnu en stund så har alle fået det, de havde bestilt, ganske vist på højst forskellige tidspunkter. Den kulinariske oplevelse var milevidt fra forventningerne, synd at en særdeles sløv betjening får lov til at ødelægge oplevelsen af dette helt unikke og eksklusive steds i alle måder tiltalende interiør.

Sølvtræet:

På vej til vores ventende bus går vi en lille omvej for at se "*Sølvtræet*" (Imre Varga). Et meget smukt mindesmærke formet som et træ med mange tusinde blade, der alle er af sølv. Hvert blad bærer navnet på et offer for holocaust, jødiske ofre i tyske KZ-lejre og ungarske ghettoer. Det er en bevæget oplevelse, der leder tankerne tilbage til de grusomme jødeforfølgelser, og uvilkårlig bliver vi så stille.

En kulinarisk hyggeaften:

Efter en lang og oplevelsesrig dag er vi igen tilbage på hotellet. Aftenen var til egen disposition, så selskabet deles igen op i små vennegrupper, der hver for sig gik på opdagelse for at finde netop det allerbedste spisested. Birta og Ove, Oda og Johannes, Ketty og Niels samt Hanne og undertegnede udgjorde en af vennegrupperne. På gågaden i den indre by "*faldt*" vi ned i en kælder et langt smalt lokale med en hyggelig atmosfære. Velbænket omkring bordet studerer vi menukortets muligheder, og beslutter os for, at det skal være en god aften også kulinarisk. Efter en samtale med den særdeles belevne og charmerende tjener får vi os bestemt. Først får vi en aperitif bestående af tokay, abricot brandy, muskat og kirsebær, ukendt for os, men særdeles velsmagende og appetitvækkende. Som forret valgte vi, ja hvad tror du, ja nemlig, gullaschsuppe, den var utrolig velsmagende og kraftig, endnu bedre end den sidste vi fik. Som hovedret valgte vi en steak krydret med specielle peber og dertil div. garniture, en meget velsmagende ret, men det *er* en svær opgave for den madret, der følger efter en velsmagende gullaschsuppe. Som vin havde vi valgt Vulkan 1993 såvel hvid som rød, uden at kende mærket mente vi, at med den titel måtte der være noget "krudt" i den, og den var særdeles fin, så stemningen var i top hele aftenen. Da vi ud på aftenen var indstillet på at vende næsen hjemad for at være friske til næste dags lange tur til Pusztaen, kom vores tjener og formåede os til at blive lidt endnu, der var nemlig et orkester på vej. Over endnu en flaske vin fik vi så en oplevelse mere. En yndig sangerinde og tre mand på henholdsvis klaver, bas og klarinet rullede ud med moderne jazz klods op ad vores bord, personligt havde jeg hellere hørt traditionel jazz, men en god og festlig oplevelse var det trods alt.

Undergrundsbanen:

Efter en god aften begiver vi os mod undergrundsbanen. Den fungerer fortræffelig, når man først har fundet ud af systemet. Det er den hurtigste og billigste måde, hvorpå man kan komme rundt i byen. Alt er automatiseret, på stationerne er der billetautomater, og en biblyd fortæller når dørene lukker op og i, en togbetjent så vi aldrig. Vi gik rimelig kvikt til for at nå nattens sidste tur. Lige kommet ned af trappen starter biblyden, og så vidste vi, erfarne som vi var, at der gik ca. 20 sek., så lukkede dørene. Alle kunne ikke nå at trække en billet i automaten, så vi styrtede hovedkuls ind i vognen, og alle kom da også med, om end lidt varm i knoppen. De af selskabet som nåede at løse billet, havde travlt med at fortælle os andre, at moral er godt, vi andre hævdede så til gengæld, at dobbeltmoral er dobbelt så godt. Vel hjemme på hotellet får vi os en drink i baren, medens vi slapper af til akkompagnement af en udmærket klaverboks, og drøfter dagens og aftenens mange indtryk og oplevelser. Trætheden melder sig, og kort efter er vi alle på vej til nattens hvile, eller hvad det nu blev til, referatet stopper i hvert fald her.

Tirsdag d.15.okt. 1996:

står der på kalenderen. Det sædvanlige fyldige morgenmadsprogram er overstået, og vi sidder klar i bussen til afgang kl. 8:00 præcis som sædvanlig. Men hvad er nu det, der mangler to, lidt efter dukker Frode og Lars op, og specielt Lars er jo ikke lige den, der bliver svar skyldig, så han udbreder offentlig med tegn og underlige fakter årsagen til forsinkelsen, Frode havde fået "*chiffon-diare*," hvad der i bussen omgående blev omdøbt til "*sprut-ski*." Læserne bedes undskylde det bramfri sprog, men læseværdien og humoren ville være lidt flad, hvis der blot stod "*ondt i maven*".

Kun lidt forsinket startede heldagsturen til Kecskemet og Bugac Puszta. Vanen tro befaler "*Mafia-Leif*" vores alle sammens "*Juntamafiasanglerer-Henny*," at starte dagen med at bryde ud i sang, forslagene haglede ned over vores fortræffelige sangleder, der løste opgaven i fornem stil akkompagneret af hele bussen. Her ser du repertoire for dagen:

"*Jeg vil male dagen blå*." - Skrevet af Ebba Munk Pedersen.

"*Livet er en morgengave*." - Skrevet af Halfdan Rasmussen.

"*Nu falmer skoven trindt om land*." - Skrevet sept. 1844 af N.F.S. Grundtvig.

"*Jeg elsker den brogede verden*." - Skrevet 1877 af H.V. Kaalund.

"*En lærke letted, og tusind fulgte*." - Skrevet 1945 af Mads Nielsen.

"*Om Nybo'er jeg kvæde vil en vise*." - Skrevet af Axel Andreasen.

"*Kringsatt av fiender*." - Skrevet 1936 af Nordahl Grieg.

Kecskemet:

Dagens første stop er i byen Kecskemet, hvor vi ser byens rådhus, der er udført i bedste jugendstil. Bænket i byrådssalen bliver vi fra talerstolen budt velkommen af en særdeles aristokratisk udseende tidligere embedsmand, der på ungarsk fortæller om byens og egnens historie. Sas oversætter, så vi har gode muligheder for at følge med. Det er et meget flot rum, i loftet hænger en 1200 kg. tung lysekroner med 63 lamper, en for hver kommune, lofthvælvingerne er flot dekorerede. På væggene rundt i byrådssalen gengives 1100 år af Ungarns historie på vægmalerier, derudover består vinduerne af flotte glasmosaikker. Foran vore pladser står en lille present i form af et prospekt af byen samt en miniatureflaske "*barack palinka*" egnens specialitet en 40% abrikosbrændevin, for netop abrikoser er områdets vigtigste frugt.

Efter rådhusbesøget bliver vi sluppet løs til en vandretur og i byen. En hyggelig by med 110.000 indbyggere og mange flotte bygninger i centrum.

Et sted så jeg en byggeteknisk specialitet, et hus hvor man åbenbart ikke havde nænnet at fælde et træ, lod man træet fortsætte sin vej mod himlen op igennem taget ca. 1 m. inde på taget, der omhyggeligt var bygget omkring træet.

Bugaci Puszta:

Næste mål er Kiskunsag Nationalpark. Ankomsten til Bugaci Karikas Csarda Pyszta bliver der serveret en lille smagsprøve på hyrdernes suppe, den er god, men lever ikke helt op til tidligere "*gullaschsuppeoplevelser*." Anbragt på tre hestevogne begiver vi os i rask trav ud på pustaen, hvor den friske blæst sammen med hestenes klove hvirvler det fine sand op til en støvsky. Et lille museum fortæller om hyrdernes liv på pustaen, og i staldene ser vi de mange dejlige heste. Herefter er der opvisning af 5 ryttere, de starter med alle sammen at slå smeld med de 5-8 m. lange piske, så præcis at det lyder som et smeld. Bagefter slår de smeld med pishen, samtidig med at pishen snor sig om halsen på makkeren, dette beviser de også ved, at nogle af os kommer ind på arenaen og bliver udsat for samme oplevelse. Hanne var en af dem, og hun

hævdede, at det ikke mærkedes nævneværdigt. Herefter beviste de deres kunnen på hesteryg på forskellig vis. Mest imponerende var det, da en af rytterne i absolut fuld galop stående på de to bagerste heste i et femspand kom strygende ned forbi os tilskuere, det var ret imponerende. Vi forstår nu bedre, når man siger, at Ungarn har store og gamle ridetraditioner.

Tilbage til Pustaens udgangspunkt får vi serveret en dejlig middag med forskellige ungarske specialiteter. Ungarn er kendt for godt og rigeligt mad, til gengæld skal man forvente, at det tager lidt tid, for de kræser om maden, og bruger mange krydderier, noget de specielt har lært af tyrkerne. Også syrnet fløde og "*szege*d-salami" fra majsfodrede svin indgår ofte i deres retter. Alle er særdeles mætte og godt tilfredse, ikke mindst fordi middagen blev ledsaget af et dygtigt orkester, specielt vil jeg fremhæve den særdeles fortræffelige og virtuose måde, hvorpå de evnede at spille Harry Lime Temaet fra "*Den tredje Mand*."

Stille hjemtur:

På hjemturen i bussen fornemmer man trætheden, der er så stille. Dog drister Polle sig til at fortælle, at Edith og han ved middagen havde fået et ønskeben, som de resolut tog fat om og trak til, Polle vandt, og straks han slog øjnene op udbrød han forbavset, "*er du der endnu*." Til historien hører, at vi til middagen også fik rigelig af vin og i særdeleshed den lokale abrikossnaps, mest for at forklare Polles mod.

På hjemvejen holdt vi igen ind i Kecskemet, hvor vi i Storkirken overværede en orgelkoncert.

Inter Operett:

Et ekstra arrangement var blevet stablet på benene, fordi nogle af os havde ytret ønske om at opleve en koncert. Og det blev virkelig en af turens helt store oplevelser.

"*Inter Operett*" er en udsøgt flot koncertsal med plads til 700 tilhørere. Budapest Lehar Orchester med dirigent Tibor Faith leverede en fabelagtig god koncert. Over to timer spillede de 22 numre, så der var tempo på hele tiden. Udover Lehar var musikken af E. Kalman, R. Stolz, Zeller, K. Milløcker, J. Strauss, O. Strauss og Monti. En samling af skønne og kendte melodier. En lang række af dygtige sangsolister leverede en imponerende stemmepragt til de smægtende operettetonen i et akustisk perfekt rum, så vi næsten glemte at trække vejret. En *meget, meget* stor og god oplevelse.

Natmad:

Efter denne unikke oplevelse var vi opsat på lidt men særligt godt, vi går ned i "*vores*" kælderrestaurant, hvor vi vælger "*hideg libamaj makoi modra*," og kære læser det er det samme som gåseleverpostej, eller hvis du hellere vil have det på fransk "*foie gras*". Efter prisforholdene i Ungarn var den ret dyr, så jeg spurgte tjeneren, om den nu også var lige så god som den franske, "*no sir - it's better*," var det charmerende svar, og den var virkelig på højde med den franske. Til gåseleverpostej valgte vi tokay, og har du ikke før prøvet denne kombination, så har du en stor kulinarisk oplevelse til gode. - Guf -, siger jeg bare. Også i aften kom jazzorkesteret og fyldte lokalet med musik.

En lang og begivenhedsrig dag og aften hvor oplevelserne hele vejen igennem hørte hjemme på 1.klasse.

Onsdag d. 16. okt. 1996:

Dagen er beregnet til egne oplevelser. En lille gruppe af mændene tog en morgentur i tyrkisk bad. Der er i Ungarn mange bade hidrørende fra underjordiske varme og mineralholdige kilder, de er blevet nydt allerede af romerne. Mændene fik udleveret et miniforklæde til at skjule deres manddom, det affødte nogle mindre seriøse historier, som ikke gengives her, men de hævdede, at det havde været en dejlig oplevelse.

Hallerne:

Nogle af vi andre tog en tur til de nyrestaurerede "*Hallerne*." De gamle flotte bygninger var virkelig restaureret med nænsom og hensigtsmæssig hånd. I stil kan de sammenlignes med Hallerne i Paris, men kan ruste sig af et langt mere charmerende resultat. Forretningernes standard var meget høj i forhold til mange andre markeder i syden, og rengøringen af gaderne var helt i top, hele tiden gik der folk og fejede.

Nationalmuseet:

Herefter gik vi en tur på Nationalmuseet, men nåede beklageligvis dog kun at se en mindre del af museet. Ved indgangen til hver rum var periodens historie skrevet på engelsk, men ved de enkelte montre stod teksten kun på ungarsk, og det sagde os ikke ret meget.

100-års Restauranten:

Det er blevet frokosttid, og vi finder et af de kendte spisesteder "*100-års Restauranten*," den havde flere gange stået under vand, når Donau var gået over sine bredder. De fornuftigste af os bestilte "*gulyasleves*" serveret med knuste peberfrugter og hertil en tør hvidvin dorgicsei chardonnay. Nogle i det lille men eksklusive selskab (de ufornuftige) syntes, at de havde fået gullaschsuppe så mange gange, derfor valgte de aspargessuppe. Da portionerne kom ind, talte deres ansigter sit eget tydelige sprog, et herligt syn for vi andre, de ville bestemt gerne have solgt deres aspargessuppevalg for en omgang kaffe bagefter, men kun Ove ville indrømme fadæsen, "*det har jeg fortrudt*," udbrød han, og naturligvis blev han chikaneret herfor på resten af turen, men tro om de andre ville indrømme fadæsen. Aspargessuppen var skam god, hævdede de, men deres øjnes flugt til vore portioner talte sit eget tydelige sprog. Gullaschsuppen var for det første dobbelt så store, for det andet udstråede den farve og kraft, og for det tredje overdøvede den himmelske duft hele rummet, og smagen - o-la-la. Da regningen kom, fik vi endnu en oplevelse, vi spurgte, om der var pålagt betjening, og svaret var, "*Yes, but only a little*," ("*ja, men kun en lille smule*,") et så charmerende svar kan kun udløse lidt ekstra drikkepenge.

Flodbåd:

Aftenens middag var arrangeret på en flodbåd. Middagen bestod af kylling salat og nudelsuppe, dernæst kogt kalkun med krydret sauce og pasta og sluttelig et stykke kage til en kop kaffe dvs. ½ kop, der til gengæld var meget stærk. Den kulinariske oplevelse var tålelig, men dog ret kønsløs højst rækkende til en enkel hat. Hvorimod vi nød sejlturen og beundrede de oplyste seværdigheder Fæstningen, Kongeborgen, Parlamentet, Kirker osv.

Torsdag d.17.okt. 1996:

Dagens tur afgår præcis kl. 9:30. "*Juntamafiasangler-Henny*" indleder dagens stemmemotion med følgende repertoire og trodser dermed dagens tidspunkt:

"*Jeg elsker de grønne lunde*." - Skrevet 5.juni 1873 af J. Helms.

"Danmark, nu blunder den lyse nat." - Skrevet i 1914 af Thøger Larsen.

"Skyerne gråne, og løvet falder." - Skrevet i efteråret 1847 af N.F.S. Grundtvig.

"Spurven sidder stum bag kvist." - Skrevet 26.jan.1910 af Jeppe Aakjær.

"Nu er det længe siden." - Skrevet 15.febr.1906 af Jeppe Aakjær.

Szentendre:

Først kører vi til Szentendre en velstående håndværker- og handelsby med 19.000 indbyggere 26 km. nord for Budapest. Byen har en blandet befolkning af serbere, grækere, tyrkere og habsburgere. Grundet de mange nationaliteter har byen 7 gamle kirker dækkende flere forskellige trosretninger. Byen er et yndet udflugtsmål med centrum omkring et gammelt torv, der danner rammen om friluftsspil, folkløse og popfestival. Szentendre danner basis for kunstnere, og der findes mange gallerier og museer. En by med miljø, og det sagt trods en særdeles ubehagelig kloaklugt som forhåbentlig ikke er permanent.

Visegrad og Donauknæet:

Turen fortsætter til Visegrad, hvor romerne på toppen anlagde en fæstning. I 1400-tallet opførte renæssancekongen Matthias Corvinus et pragtfuldt kongepalads på 300x600 m., bl.a. var der en løvebrønd, hvor der ved kongelige fester løb hvid- og rødvin ud af de to løvers munde, et palads der gik ry om over hele Europa. Under tyrkerkampene blev hele slottet jævnet med jorden. Udgravninger påbegyndtes i 1934, og er stadig ikke tilendebragt. Ved ruinerne er der et udsigtstårn i en højde af 378 m. Også et renæssancemuseum er der, og der arrangeres ridderspil, falkejagt og bueskydningskonkurrencer. Herfra er der en enestående udsigt over Donauknæet, hvor bjergene tvinger Donaus løb til pludselig at dreje mod syd i en ret vinkel gennem et af Europas smukkeste flodlandskaber på sin videre vej til Sortehavet. Politisk er der problemer omkring udnyttelsen af Donaus vandkraft. Østrig, Ungarn og Slovakiet gik ind for et kraftværk, der ville ændre og muligvis ødelægge landskabet, idet der så faldt skulle bygges dæmninger. Dette medførte et hav af protester, og arbejdet blev stoppet af miljøorganisationer. Ungarn er nu stået af projektet og har betalt erstatning, men Slovakiet fortsætter, hvad der skaber problemer og et dårligt forhold mellem de to lande. Sagen er nu indbragt for den internationale Domstol i Haag.

Vinkælder:

På hjemturen besøger vi en vinkælder fra 1780. I en del af gangene er Ungarns eneste vinmuseum indrettet. Vi får fortalt lidt af vinens historie i Ungarn. Museet har 150 forskellige vine fra alle egne af landet. Hver egn har sit særpræg grundet jordbund og klima, dette er afgørende for, hvilke druesorter der plantes. Man har dyrket vin i Ungarn tilbage til romertiden. Landet har 200.000 ha. dækket med vinmarker, og der produceres 5-6 mio. hl. vin om året. Hvert år i sept. afholdes vinfestival i Budapest.

Områderne der ligger langs Donau leverer 60-70% af landets produktion. Bordvine tappes i literflasker og kvalitetsvine i 70 cl. flasker. Ungarerne drikker meget vin, men for dem er det almindeligt at blande vand i. De drikker helst de hvide vine, men de drikker aldrig vin før der er mad på bordet. Udenfor Ungarn er de røde vine mest kendte.

Tokay og Eger (Jomfruen) er de mest kendte vinbyer her er jordbunden af vulkansk aske. Vinene bærer byernes navne. Til Tokayeren der er en dessertvin, der skal nydes afkølet, bruges aszu druer. Tokayeren bliver bedre med årene, og skal lagre fra 4-8 år, før den når sin gyldne farve og modning, men så kan den også holde sig i flere hundrede år. På etiketten står et tal fra 1 til 6, dette betegner vinens alder, da den blev tappet på flaske, men den er altid to år ældre.

Siden 1500-tallet har ungarene kaldt Tokayeren for kongen blandt vine, og den dag i dag bruges den som naturmedicin. Beethoven elskede den, Schubert komponerede om den, Emil Aarestrup digtede om den og Goethe lod Faust drikke den. Datidens læger ordinerede Tokay som livseleksir. Andre distrikter er Sopron, Szekszard, Tihanyi, Villany-Siklos og Somlo der er Ungarns mindste vindistrikt, det ligger tæt ved Belatonsøen, hvor der mest produceres tørre hvidvine. Man har her den sikre overbevisning, at de der på bryllupsnatten drikker en flaske af denne vin, det følgende år får en søn, drikker de to flasker får de tvillinger, men drikker de tre flasker, falder manden i søvn, og så skulle der efter sigende ikke blive nogen bukser ud af det skind. Fortællingen udløste prompte en kommentar fra Ambrosius, der mente, at denne oplysning var kommet væsentlig for sent.

The Hungarian State Folk Ensemble:

Aftenarrangementet var en folkloreaften "*The Hungarian State Folk Ensemble.*" Orkesteret bestod af 14 musikere flest violinister, der til fulde mestrede den kvikke ungarske folkemusik. Dansegruppen bestod af 30 folkedansere et flot syn, da de entrede scenen med store flotte rober og fejende flot folkedans i hvirvlende fart. Det blev en god og festlig oplevelse, der huskes på kvikke dansere, god musik og et meget højt tempo.

Lækker mad til små penge:

Appetitten havde vi gemt, så efter forestillingen gik vi på restaurant. Måske flottede vi os lidt rigeligt, når vi gik på restaurant, men ungarene forstår at tilberede virkelige lækre retter, og prisen er ofte omkring 1/4 af det, vi er vant til. Som menu valgte vi til forret, ja, hvad tror du? - gullaschsuppe selvfølgelig, vi får en "*big*" portion, og den var altså bare god, herefter fik vi en meget velsmagende wienerschnitzel. Også i aften havde vi valgt Vulkan 1993, den havde vi jo gode erfaringer med, men jeg må nok indrømme, at den var lidt for kold. Men det var der råd for, hurtigt kom der et forslag om, at damerne skulle lune den lidt mellem benene, hvortil Ketty hurtigt replicerede, at så var det i hvert fald sidste gang, det lykkedes os at få en dame med i byen. Af den grund undlod vi at forfølge sagen.

Det blev en lang aften, og vi var meget mætte, selv Ove sagde, han var mæt, og det siger slet ikke så lidt.

Fredag, d.18.okt. 1996:

Efter det sidste dejlige morgenmåltid på vores hotel i Budapest, sidder vi igen klar i bussen for at nå vores næste mål, Pragh. "*Juntamafiasangler-Henny*" bliver igen sat i arbejde, forslagene løber ind og det starter med:

"*Jeg elsker den gamle, den vaklende rønne.*" - Skrevet af Olfert Jespersen.

"*Hvem sidder der bag skærmen.*" - Skrevet i Jebjerg d.19.jun.1905 af Jeppe Aakjær.

"*Den första gång jag såg dig.*" - Skrevet i 1922 af Birger Sjøberg.

"*Den spillemand snapped fiolen fra væg.*" - Skrevet af Holger Drachmann.

"*En sømand har sin enegang.*" Skrevet ud for Tunis 22.dec1925 af Johannes V. Jensen

"*Jeg elsker den brogede verden.*" - Skrevet i 1877 af H.V. Kaalund.

"*Et jævnt og muntert, virksomt liv på jord.*" - Skrevet i 1839 af N.F.S. Grundtvig.

"*Nu er det længe siden.*" - Skrevet 15.febr.1906 af Jeppe Aakjær.

Trafik:

Transportsystemet i Ungarn er udmærket, der findes 7.760 km. jernbane. Strækningen København-Budapest tager 25 timer. Landeveje findes der 29.700 km. af, de fleste af dem i god stand, dog er der ikke mange motorveje, men systemet udbygges kraftig i disse år. Ungarns eget flyselskab hedder Malev og har hjemme i Ferihegy Lufthavn i Budapest, den daglig forbindelse med København tager 1:50 t. Vi kører mod vest over byen Győr, der ligger tæt ved grænsen mellem Østrig, Slovakiet og Ungarn.

Naboforholdene:

Forholdene landene imellem her i Centraleuropa er gennemgående spændte. Gennem årene har der været utallige krige. Lande er opslugt og igen tilbageerobret, grænser er flyttet frem og tilbage. Borgerkrigs-lignende tilstande har splittet familier og venner, og frustrationerne er afløst af bitterhed og had.

Tjekkoslaviet:

Tjekkoslaviet blev dannet i 1918 af Bøhmen, Mæhren og Slovakiet. Det var her Alexander Dubček havde magten, men han døde i 1989 efter et trafikuheld. Det blev aldrig bevist, men det hævdes, at trafikuheldet var et planlagt mord. I 1993 delte man landet på ublodig vis i Tjekkiet og Slovakiet. Det vestlige Tjekkiet er det rige land, men Slovakiet er inde i en kraftig stigende kurve.

Vi passerer grænsen fra Ungarn til Slovakiet lige syd for hovedstaden Bratislava, herfra er der kun 7 km. til den Østrigske grænse. Grænsekontrol er der ikke meget af, kun Sas får kontrolleret sit pas. Vi passerer vest om Bratislava, der har 400.000 indbyggere, og kendes mest for sin gamle bydel, men vi må nøjes med at betragte byen på afstand, hvor vi ser en flot borg, der hæver sig over den øvrige by. Og så kører vi over Donau for sidste gang på denne tur, Donau kommer fra vest, og vi drejer mod NV på vej til Brno, der er Tjekkiet's næststørste by på størrelse med Bratislava. Vi kører vel næppe mere end 100 km. i Slovakiet, så er vi ved grænsen til Tjekkiet, kontrollen her er lige så lemfældig.

Madpakkefrokost:

Det er frokosttid, og den er aftalt til, at skulle foregå i bussen, med de madpakker vi havde smurt fra morgenbordet, og sidst men ikke mindst øl og vand fra baren så der kunne blive slået nogle streger til glæde for klubbens slunkne kasse.

Frokosthistorier:

Børge og Emanuel var på ferietur i katolikkernes land. Efter en glad aften var de havnet på et bordel. Dagen efter trængte de til lidt sjælelig renselse, så de gik til skrifte. Præsten var rimelig nysgerrig, det er den slags præster: *"Var det Marie fra hovedgaden eller fru. Larsen på torvet?"* Da det var overstået, spurgte Emanuel Børge, *"fik du tilgivelse, Børge?"* *"nej,"* sagde Børge, *"men jeg fik to nye adresser."*

Spiritus og benzin er en farlig blanding, det smager ad Pommern til.

Kaffe eller mangel på samme:

En ting, der absolut ikke fungerede på turen, var kaffe. Bussen havde kaffemaskine ombord, og det blev aftalt, at alle skulle betale 10-20 kr. til kaffekassen for hele turen. Der var flere, der kunne betjene kaffemaskinen, men det blev fra den første dag særdeles kraftig og håndfast

pointeret, at det kun var Sas, der måtte brygge. På de lange ture blev der brygget en kande, eller nogen gange måske to, men hvad slår det til 50 mennesker. Nu aner jeg ikke, om Sas ikke kan fordrage kaffe, eller måske bare duften af det, eller om grunden skal findes i angsten for, at mafiaens øl/vand-salg og dermed indtjeningen skulle blive for lille, "*never mind*," efter at abstinenserne toppede, vænnede vi os til at sætte det daglige forbrug af kaffe ned fra 10 til ½ kop, og måske var det fornuftigt nok. Men jeg vil lige sige, "*at det var der bøvl med*." Tilbage til vitsen, kaffen i Ungarn smagte ganske udmærket, men man blev dog enige om, at den bedste kaffe fik man langs Vesterhavet, det ligger nok i brændingen.

Praha og Moldau:

Midt eftermiddag når vi til Praha, der ved fødselen af Tjekkoslaviet i 1918 blev dets hovedstad, byen med sine 1,2 mil. indbyggere gennemstrømmes af Moldau, og det er herom bykernen findes. Det er en smuk by, der har overlevet 1000 års krige, brande og oversvømmelser, der er et utal af seværdigheder, der nemt kan tage en uge at komme igennem, og vi har kun et par timer. Vi vandrede en tur langs Moldau gik over Karlsbroen, der er byens levende centrum til "*Lillesiden*," og oplevede de mange palæer, klostre og katedraler. På afstand så vi byens 93 m høje Tv-tårn, bygget i kommunisttiden, men først åbnet i 1992. Tårnet kaldes for "*Det lille Eiffeltårn*" og kan på afstand også godt minde lidt herom. Vi ved imidlertid, fordi vi sidste år var her, at ved nærmere øjekast ser det ud som noget skrammel, dog vovede vi os dengang formedelst 20 kc.(4kr.) op til den storslåede udsigt, der var ingen kø ved opgangen, men det er der nu sjældent, når man skal op i et tårn uden elevator.

Trediveårskrigen og Jan Pallash:

Det var også i Prag, Trediveårskrigen startede i 1618 som et opgør mellem katolikker og protestanter, borgerne overfaldt byens to statholdere og deres skriver, smed dem ud af vinduet, hvor de styrtede 16 m. ned, men overlevede fordi de havnede i en bunke affald. Herrnhuterne, der startede brødremenigheden i Christiansfeld i 1772, er udvandrende protestanter fra Bøhmen. Menigheden findes den dag i dag. Det var også her i Praha studenten Jan Pallash under fløjlsrevolutionen brændte sig selv til døde.

Tycho Brahe:

Danmark har også en stump historie i Praha, en af vort lands mest spændende men også en særdeles særpræget person, læs selv:

Tyge (Tycho) Brahe (1546-1601) født på herregården Knudsborg i Skåne 14.dec. af Otto Brahe der var medlem af rigsråd og regering og moderen Beate Bille, der var dronningens hofdame. Tyge var ældste barn af en børneflokk på 10, opvoksede dog hos sin brutale og hårde farbroder Jørgen Brahe, der var barnløs og nærmest kidnappede Tyge. Tyge indskrev sig som 12 årig på Københavns Universitet i filosofi og retorik. En solformørkelse 21.aug.1560 vakte hans interesse for astronomien. Studerede desforuden jura og kemi. Opdagede 1572 en ny stjerne supernova i Kassiopeja. Frederik 2. gav Brahe 1% af kronens indtægter, og overdrog ham 1576 øen Hven i len, hvor Brahe byggede slot og observatorierne Stjerneborg og Uranienborg, sidstnævnte opkaldt efter astronomiens muse Urana. Hven har i dag et årligt turistbesøg på 130.000, det kan de takke Tyge Brahe for. Efter Frederiks 2. død 1588 blev tonen en anden. Christian 4. besøgte Uranienborg i 1592, han ville ikke fortsat give Brahe de store tilskud, resultatet blev, at Brahe, der var selvsikker og arrogant, ja mange kaldte ham for "et rigtigt dumt svin," rejste til Praha 1598 som kejser Rudolf 2.s astronom på slottet Beatky. Uranienborg blev revet ned trods vejrhanen Pegasus, "*var til ingen nytte kun en skadelig og*

kostbar kuriositet," sagde Christian 4. Hvenbønderne åndede lettede op, Brahe havde udsuget øens livegne og brugt både befolkning og husdyr som "*forsøgsdyr*" på den medicin, han også eksperimenterede med. Brahe fandt ad astrologiens vej, 32 særlige uheldige dage "*tychobrahesdage.*" Han studerede også meteorologi, naturvidenskab, astrologi, alkymi og poesi. Brahe levede 26 år papirløst med en ikke adelig dame præstedatteren Kristine, dengang en uhørt sag de fik 8 børn. Derfor kaldes han også for Nordens første kvindesagsforkæmper. En duel 27.dec.1566 med den danske adelsmand Manderup Parsberg kostede ham det yderste af næsen, senere blev Parsberg hans perleven. Brahe modellerede selv en næseprotese med en blanding af guld, sølv og kobber, den fik han indopereret, men ind- og udånding gennem næsen gav resten af hans dage en fløjtende lyd, herefter hed han blandt sine fjender, hvoraf der var mange "*sølvnæsen.*" Om hans død 24.okt., der skyldtes en forgiftning efter et taffel hos grev Rosenberg i Praha, er der stadig mystik. Var det forgiftning som følge af de mange alkymistiske eksperimenter, var det skrumpelever grundet hans umådeholdende forbrug af spiritus, eller var det en bevist handling fra en af hans mange fjender? Brahe ligger begravet med sin kone i samme kiste i Tejnekirken i Praha.

Synd for en stjernekikker at skulle dø 50 år før kikkerten blev opfundet.

Usti og dans:

Vores ophold i Praha er slut, vi skal køre 87 km. mod nord til grænsebyen Usti, hvor vi skal have turens sidste overnatning på Hotel Maj. Straks efter ankomst bliver der serveret middag, som forret får vi et stykke franskbrød med vindtørret ost pålagt en benfri sild, ikke særlig harmonisk. Kødretten er steak, den er særdeles kønsløs, men dog spiselig. For at pynte lidt på oplevelsen bestiller vi rødvin, udvalget var til at overse, een slags, og det blev virkelig en oplevelse, tjeneren bar præg af aldrig nogensinde før at have haft til opgave at lukke en flaske vin op, flåede hætten af, massakrerede proppen, hvorefter han "*smed*" flasken på bordet og forsvandt skyndsomt. Hans forsvinden forstod jeg senere, for magen til sprøjt har jeg aldrig oplevet. Der står endnu en stor slant i flasken. Sluttelig serveredes der en ret uspiselig oversød kage, kaffe var der ikke beregnet, men det bestilte vi, og fik lidt senere den obligatoriske ½ kop.

I programmet stod der citat: "*et trestjernet, fornemt hotel,*" angående det kulinariske havde een stjerne været mere end rigelig. Efter middagen gik en lille flok af os, desværre alt for lille flok, ind til et lokale, hvor et tyrolerorkester var i fuld vigør. Der sad en del mennesker, mest ældre og lyttede til det festlige musik, men der var ingen der dansede, det måtte vi gøre noget ved, så vi, det vil sige to-tre-fem par, indtog dansegulvet i bedste valsetakt, fulgt af 100 par beundrende og misundelige øjne. Kraftudfoldelsen krævede to flasker øl pro persona. Synd at vort selskab ikke havde gjort denne turens sidste aften til en festaften med udsøgt mad, en god vin og en fælles svingom. Hotellens fysiske rammer var helt i orden, musikken var god, og Sas havde på forhånd sagt, at et af de allerbedste tyrolerorkestre altid spillede her.

Lørdag, d. 19. okt. 1996:

Vi skulle forlade Usti kl. 8:00 præcis som altid, men hvad er nu det, klokken er 8:10 og endnu et par tomme pladser, fjøj for en ulykke. Så kommer Frode blæsende med et helt forkert udtryk og farve i ansigtet, "*har nogen set mit fotografiapparat?*" Minuttet efter afslører en bæreposse under sædet at indeholde Frodes fotografiapparat, alle er glade. Frodes ansigtskulør bliver igen normal, og han køber sig et "*afladsbrev*" i form af en omgang gammel-dansk, og pludselig er det Frode, der er bussens populæreste mand.

Efter få km. er vi i Tyskland nærmere betegnet i Sachsen på vej mod Dresden.

Dresden:

Dresden har altid været en betydelig handelsby. I 1430 var der jødeforfølgelser. I 1750 indtager preusserne Dresden. I 1800 har byen 50.000 indbyggere. I 1806 indtager Napoleon 1. byen. Martin Andersen Nexø boede sine sidste år i Dresden, hvor der blev oprettet et museum for ham, den er dog senere blevet lukket. Indtil 2.verdenskrig kaldtes byen for "*Elbens Firenze*," ja nogle kaldte endda Dresden for Europas smukkeste by på grund af sine mange pragtfulde bygninger, men det var en af de byer der led mest under 2.verdenskrigen. Man ved ikke, hvor mange der omkom, tallene der opgives varierer fra 35.000-200.000 mennesker. Der var tale om terrorbombninger, hvor de fleste døde i beskyttelsesrum på grund af iltmangel. I dag bor der 2 mio. mennesker i Dresden.

Morgensang:

Efter denne alvorlige beretning træder "*Juntamafiasangleder-Henny*" i aktion:

"*Nu velkommen enhver under ungdommens tag.*" - Skrevet i 1868 af L. Budde.

"*Blæsten går frisk over Limfjordens vande.*" - Skrevet i 1939 af Erik Bertelsen.

"*Den danske sang er en ung, blond pige.*" - Skrevet d.1.juni 1924 af Kai Hoffmann.

"*Som en rejselysten flåde.*" - Skrevet i 1921 af Helge Rode.

"*For en fremmed barskt og fattigt.*" - Skrevet i 1922 af A. Egeberg Jensen.

Dette blev Hennys sidste indsats, hvad fællessang angår, og det skal her til hendes ros siges, at det gjorde hun rigtig godt, hun fortjener et **HIP-HIP-HURRA**.

Berlin:

Ved Potsdam vest for Berlin holder vi nu en tiltrængt strække ben og frokostpause på en tiltalende rasteplads, hvor også madudvalget er stort, fint og velsmagende. På en del af de raste- og vigepladser vi passerer, står der unge piger i udfordrende kostumer. Deres arbejde er kvindens ældste erhverv, vi finder netop denne fremgangsmåde særdeles farefuld. Med hensyn til det ældste erhverv bliver vi rettet af Sas, som er bedre vidende, kvindens ældste erhverv er ikke utugt, nej såmænd hun var æbleplukker.

Hjemturen:

Farten går nu rask mod vort fædrelands grænse, små 400 km. længere fremme. Efter endnu et grænsestop og tilhørende "*provisantering*" når vi Herning lidt før 22:00. Rejsekammeraterne udveksler afskedshåndtryk og knus, herefter bydes vi velkommen hjem af forventningsfulde familie og venner, med endnu flere håndtryk og knus de mange kufferter hjælpes ud til ventende privatbiler, på vej hjem i familiens skød.

Konklusion:

En uges oplevelser er tilende, og der har virkelig været mange gode og skønne oplevelser.

Vi havde en meget dygtig buschauffør i Frank Ahle, han førte os dygtigt og sikkert fra start til mål, det skylder vi ham tak for.

På en bustur oplever man virkelig naturen og landskabet, og den har bestemt en stor social værdi, fordele som en flyrute ikke kan erstatte. Men det er meget at bruge 4 ud af 8 dage til transport, selv om der i transportdagene også indgår nogle positive oplevelser.

Enkelte af de forudbestilte måltider levede ikke op til den kulinariske standard, som vi i dag ved, at Ungarn står for, og det er synd. Specielt når man også ved, hvor lækre retter man kan få i Ungarn for meget små penge i forhold til danske priser.

Forhåbentlig kan du med denne skildring af turen, ganske vist set gennem mine briller, genoplive nogle af de glade stunder under Magyars himmel i venners lag.

Indimellem er der serveret skarpe bemærkninger til enkeltpersoner eller "*mafia-medlemmer*," det er mit håb, da jeg ikke kan lade drillerierne være, at du også i disse situationer vil tage de humoristiske briller på.

Mange tak til jer alle sammen for selskab og for en god tur

Hanne og Frede Lauritsen

Uden humor ville der ikke være meget grin ved det

Tidligere udgivelser:

- 1980 Andorra
- 1987 Arnold - novelle
- 1990 Thailand på godt og ondt
- 1991 Sydamerika Chile - Brasilien
- 1992 "*Jambo*" Kenya - du forunderlige land
- 1993 Barnløshed - adoption
- 1994 En lille bid af tilskudssamfundet: "*Jeg løfter røret*"
- 1994 Mine Tidsbilleder. Kronologiske leksika. *Ajourføres løbende*
- 1994 Leksikassen. Ord jeg er ramlet i uden til fulde at forstå. *Ajourføres løbende*
- 1995 De Slesvigske Krige
- 1995 Østeuropa i forandring
- 1995 Colombia - smuk og mangfoldig
- 1996 Hærvejens historie - i cykelhøjde
- 1996 Øretæver i tilværelsen
- 1996 Æseløre - litteraturanmeldelser. *Ajourføres løbende*
- 1997 En dag i 1997
- 1997 Budapest & Ungarn - i efterårsdragt
- 1997 Lolland-Falster & Møn - i cykelhøjde
- 1997 Ego - det bevidste jeg
- 1997 En lille stump af det mægtige Kina
- 1998 Storebælt - i cykelhøjde
- 1999 Skt. Petersborg - paladsernes by bygget på sumpen
- 1999 Sjælland Stevns - Masnedø - Asnæs - i cykelhøjde
- 1999 Et eventyr om julenissens morgensvømmetur
- 2000 Madeira - en blomstrende ø
- 2000 Rom - Den evige Stad
- 2001 En lille stump af Himalaya - verdens tag
- 2001 Samos - en ferieø for alle
- 2001 Samsø - i cykelhøjde
- 2002 Limfjorden Ø - i cykelhøjde
- 2002 Vest Stadil Fjord – i cykelhøjde
- 2002 Wien - musikkens by
- 2002 Mozart - hvordan var han egentlig?
- 2002 Egypten – Nilens gave
- 2003 Steen Steensen Blicher - hvordan var han egentlig? (*Revideret 2010*)
- 2003 Vietnam – Østens smukke, venlige land i forandring
- 2003 Limfjorden V - i cykelhøjde
- 2003 Ragna Tang - en legende
- 2004 Grænselandet – i cykelhøjde
- 2005 H.C. Andersen - hvordan var han egentlig?
- 2005 Mexicos - Store Riger
- 2005 Sjælland N – i cykelhøjde
- 2005 Paris – byernes by
- 2006 IKA MARKED - gennem 27 år
- 2006 Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

- 2006 Hven – i cykelhøjde
- 2006 Sydfyn og Det Fynske Øhav - i cykelhøjde
- 2006 Bulgarien – et smukt og alsidigt land
- 2006 Sydafrika – en regnbuenation
- 2007 Søren Aabye Kierkegaard - hvordan var han egentlig?
- 2007 Kaj Munk - hvordan var han egentlig? (*Revideret 2012*)
- 2007 Vendsyssel - i cykelhøjde
- 2007 N.F.S. Grundtvig - hvordan var han egentlig?
- 2007 Cornwall – den sydvestlige del af England
- 2008 Læsø ”*Kattegats Perle*” – i cykelhøjde
- 2008 Ti Radioforedrag - fra The Big Bang til år 1380
- 2009 Ti Radioforedrag - fra år 1380 til år 1682
- 2009 Chile – det lange land i ly af Andesbjergene Peru – inkaernes land
- 2009 Lissabon – en smuk og alsidig by
- 2010 Bornholm – i cykelhøjde
- 2010 Canada - på tværs. Fra Newfoundland til Vancouver
- 2010 Julemærkets historie
- 2011 Hvidsten - gruppen
- 2011 Mariager Fjord og omegn - i cykelhøjde
- 2011 Tyrkiet - med fødderne i to kontinenter
- 2011 En lille julemus på spil
- 2012 Fregatten Jylland
- 2012 Kreta - Grækenlands største ø
- 2012 Ringkjøbing Fjord og omegn - i cykelhøjde
- 2013 Ringkjøbing By - i gåhøjde (*under udarbejdelse*)
- 2013 Ecuador og Galapagos - riget på ækvator

Frede Lauritsen - Herningvej 7B ^{1.1.} 6950 Ringkjøbing
Tf: 97 32 15 32 - 23 31 12 43
Mail: fredelau@webspeed.dk
Hjemmeside: www.h-f-lauritsen.dk